

STUDII ȘI ARTICOLE ARTICLES

Glorificând în slava lui Dumnezeu: O prezentare contemporană despre slăvirea divină din perspectiva unui teolog metodist¹

Prof. Dr. Tom GREGGS*

Rezumat:

Acest studiu caută să înțeleagă poporul lui Dumnezeu care dă slavă lui Dumnezeu ca participare responsabilă la infinita slavă a lui Dumnezeu care este cunoscută în radierea spendorii ei perfecte. Studiul începe cu prezentarea implicațiilor afirmației că Dumnezeu este perfect glorios în Sine. A doua secțiune caută să explice ce anume înseamnă a vedea slava lui Dumnezeu ca o perfecțiune a mișcării divine în care radierea splendorii slavei lui Dumnezeu este făcută prezentă în planul creației. A treia secțiune a studiului este dedicată slăvirii lui Dumnezeu de către creștini. Această gloriificare este înțeleasă, în virtutea secțiunilor precedente, ca o participare responsabilă la viața debordantă, prea-abundentă, plină de har și glorioasă a lui Dumnezeu. Această participare responsabilă a creștinilor este răspunsul la

---

* Tom Greggs este Profesor de Patrologie la Universitatea din Aberdeen (Scoția).

¹ Acesta este primul studiu academic pe care l-am scris după moartea neașteptată a profesorului, prietenului și colegului meu, Profesorul John Webster, la o vârstă tânără. John a fost profesorul meu la Oxford, iar mai târziu am fost colegi și am organizat împreună un seminar pentru doctoranzi la Aberdeen. Nu pot aici să încep să amintesc îndatoririle pe care le am față de John. Nu am fost întotdeauna de acord cu el din punct de vedere teologic; însă seriozitatea cu care el a tratat sarcina teologiei este ceva ce niciodată nu am putut să încetez să fiu impresionat, și – pentru că m-am rugat alături de el în cele mai multe dintre zilele când am fost colegi – am fost mereu mișcat – atât din punct de vedere al pietății, cât și intelectual – de dimensiunea și intensitatea viziunii pe care John a avut-o despre Dumnezeu, ca un Dumnezeu în mod suprem, fără de sfârșit, total și incomprehensibil, complet în Sine. În acest studiu am încercat să învăț mai mult de la John probabil mai mult decât am învățat înainte. De fapt el nu a spus prea multe despre slava lui Dumnezeu în opera sa – preferând alte căi de exprimare a maestății vieții divine – plenitudine, suveranitate și perfecțiune. El însă nu a obose niciodată să-i provoace pe teologi să vorbească despre Dumnezeu. Public acest studiu în memoria lui John Webster.

Prof. Dr. Tom Greggs

sanctificarea activă în care creatura este conformată de către Duhul la chipul lui Hristos astfel încât să participe la perfecțiunea slavei eterne a lui Dumnezeu. Acest răspuns al creștinului este în sine unul de efuziune și har când acesta participă la logica și mărturia slavei Domnului, strălucirea spendorii care atinge lumea pe care Domnul o mântuiește.

Cuvinte-cheie:

slavă, sanctificare, har, Duh, Dumnezeu

Catehismul de la Westminster începe prin a pune o întrebare: „Care este scopul final al umanității?” Catehismul răspunde la această întrebare după cum urmează: „Scopul final al umanității este de a-L slăvi pe Dumnezeu și de a se bucura de El în veci.”² Însă ce anume înseamnă aceasta pentru umanitate sau, mai exact, pentru poporul lui Dumnezeu, anume a-L slăvi pe Dumnezeu? Are Dumnezeu nevoie de slăvirea noastră? Dacă Dumnezeu are nevoie de slăvirea noastră, atunci ce anume spune aceasta despre Dumnezeu? Dacă Dumnezeu nu are nevoie de slăvirea noastră, ce anume spune aceasta despre slava pe care umanitatea și (mai exact) Biserica o dă lui Dumnezeu? Acest studiu caută să înțeleagă slava dată lui Dumnezeu de către poporul lui Dumnezeu drept *oparticipare sensibilă (responsivă) la slava infinită a lui Dumnezeu Care este cunoscut din radierea propriei Sale splendori*. Pentru a realiza această sarcină, acest studiu începe prin a releva implicațiile acestei afirmații că Dumnezeu este perfect glorios în Sine: că slava îi aparține în mod propriu lui Dumnezeu. Apoi, într-o a doua secțiune, va căuta să explice ce înseamnă a vedea slava lui Dumnezeu ca o perfecțiune a *mișcării*³ divine în care strălucirea slavei lui Dumnezeu este făcută prezentă pe teatrul creației: în perfecțiunea divină a slavei, creatura este confruntată cu realitatea că perfecțiunea vieții divine este Una care nu este niciodată prezentă fără creație; radierea slavei, am putea să spunem, are un *locus* în care este cunoscută și primită de către creație. A treia secțiune a studiului se ocupă de slăvirea lui Dumnezeu a creștinilor. Această slăvire (glorificare) este înțeleasă, în virtutea secțiunilor precedente, ca o participare sensibilă (responsivă) la viața abundentă, prea-abundentă plină de har și glorioasă a lui Dumnezeu. Această participare sensibilă (responsivă) din partea creștinilor este răspunsul unei sanctificări active (*de facto*) în care creatura este conformată de către Duhul

---

² Westminster Catechism, Q1; limbajul a fost schimbat spre a fi „gender inclusive.”

³ Pentru o prezentare excelentă și pertinentă a mișcării divine (deși diferită de prezentarea oferită în acest articol) în istoria gândirii creștine și în relație cu filosofia și cu știința, vezi Simon Oliver, *Philosophy, God and Motion* (London: Routledge, 2005); cap. 4 este deosebit de relevant prin contrastul lui.

Glorificând în slava lui Dumnezeu:

către chipul lui Hristos astfel încât să participe la perfecțiunea slavei eterne a lui Dumnezeu. Acest răspuns al creștinului este în sine unul de efuziune și har când acesta participă la logica și mărturia slavei Domnului, strălucirea spendorii din care atinge lumea pe care Domnul o mântuiește.

1. Slavă (glorie) suficientă – Dumnezeu este glorios și sursă a întregii slave

Viața divină este completă în ea însăși.⁴ A relata despre slava lui Dumnezeu nu înseamnă a oferi în primul rând o relatare despre recunoașterea de către natură a calităților și perfecțiunilor Creatorului divin, ca și cum slava lui Dumnezeu nu ar exista sau ar fi diminuată sau ar exista de o manieră diferită dacă Dumnezeu nu ar fi Creator. În schimb, a relata despre slava lui Dumnezeu înseamnă în primul rând a afirma că Dumnezeu *este* glorios – că Dumnezeu este perfect și pe deplin glorios în viața eternă a lui Dumnezeu în Sine și de Sine. Am putea spune că este *propriu* pentru Dumnezeu să fie glorios. Slava lui Dumnezeu este o slavă care a existat în viața treimică eternă, căci Tatăl Îl slăvește etern pe Fiul așa cum Fiul Îl slăvește pe Tatăl (In. 17, 1) în unitatea Sfântului Duh. Aceasta este o slavă pe care prezența lui Dumnezeu a avut-o „mai înainte de a fi lumea” (In 17, 5), și este, prin urmare, nu o slavă care este dependentă de teatrul creației ca și condiție pentru radierea splendorii gloriei. Viața divină este pe deplin suficientă în slava sa în eternitatea divină a relațiilor perihoretice. Când creaturile dau slavă lui Dumnezeu, noi nu adăugăm nimic vieții divine care lui Dumnezeu i-ar fi lipsit înainte ca noi să-L fi slăvit pe Dumnezeu, ci noi doar recunoaștem perfecțiunea slavei în eterna slăvire a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh. *Slava* ne aduce aminte de aceasta: „Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, / *Acum și pururea și în vecii vecilor.*” Slava lui Dumnezeu nu se sporește pe sine prin slăvirea oferită de către creație: Dumnezeu este o slavă deja perfectă în Sine, în relațiile trinitare veșnice ale vieții divine în care slava este dată și primită. Dumnezeu nu are nevoie de slăvirea creației Sale: plenitudinea vieții glorioase și infinite a lui Dumnezeu este infinită și doar în

⁴ Pentru o excelentă prezentare contemporană a aseității divine, vezi John Webster, *God without Measure: Working Papers in Christian Theology, Volume 1 – God and the Works of God.*, T&T Clark, London, 2016. Capitolul 2 abordează în mod direct această chestiune, iar volumul în întregul lui abordează relația dintre viața divină și lucrarea lui Dumnezeu în afară. Acest autor are unele rezerve cu privire la proporționalitatea dogmatică și topografia unor materiale din acest volum, însă rămâne o prezentare utilă a libertății vieții divine față de și pentru creație, din anii recenti. Pentru o prezentare clasică a perfecțiunii și simplității divine (după care sunt schițate în mare măsură propriile idei ale lui Webster), vezi Thomas Aquinas, *Summa Theologica*, prima pars, qq. 3&4. Cu toate că acest autor pare să nu fie de acord cu privire la cum se exprimă relația vieții divine în Sine și de Sine față de iconomia lui Dumnezeu, faptul că viața lui Dumnezeu este perfectă în Sine și de Sine rămâne un punct de acord deplin.

Prof. Dr. Tom Greggs

această plenitudine infinită a slavei își găsește locul ei potrivit cu vorbirea despre slăvirea lui Dumnezeu de către creatură.

Pentru a înțelege ce anume înseamnă a vorbi despre slava lui Dumnezeu în poporul lui Dumnezeu, este necesar mai întâi să stabilim faptul că slava în relație cu Dumnezeu nu constă în percepția de către creație a vieții divine sau în răspunsul acesteia față de viața divină; în loc să vorbim de slava lui Dumnezeu ar trebui să vorbim despre cine este Dumnezeu și de perfecțiunea însăși a lui Dumnezeu. Dumnezeu este minunat și super-abundent, perfect glorios în Sine, în eternitatea vieții lui Dumnezeu. Dumnezeu, am putea spune, *este* Dumnezeul slavei. Este propriu naturii însăși a lui Dumnezeu să fie glorios. A vorbi despre slava lui Dumnezeu în poporul lui Dumnezeu înseamnă a vorbi mai întâi de slava lui *Dumnezeu* și doar apoi despre cum anume este percepută și I se răspunde acesteia de către poporul lui Dumnezeu. Lui Dumnezeu Îi aparține o glorie care nu este una mai mare sau măcar ducerea la capăt maximală la nivelul gloriei pe care putem să o imaginăm în aria noastră creaturală; Dumnezeu este slava Unuia Care este Împăratul slavei. Nu este ca oricare alta. A vorbi despre slava lui Dumnezeu în poporul lui Dumnezeu înseamnă a ne alătura în primul rând psalmistului care spune: „Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați porțile cele veșnice și va intra Împăratul slavei! Cine este Acesta Împăratul slavei? DOMNUL...” (*Ps* (23)24,7-8). Nu este ca și cum noi am ști ce anume este glorios și L-am vedea pe Dumnezeu ca pe o îndeplinire a acestei slave; ci înseamnă că prin slava lui Dumnezeu noi învățăm să vedem creația ca mediu al radierii strălucirii slavei lui Dumnezeu. Slava lui Dumnezeu este lumina cea strălucitoare care dă lumină fiecărui lucru și prin care noi putem vedea slava (sau mai degrabă radierea ei) în sfera creaționalului.

Habakkuk exprimă bine acest lucru atunci când spune: „Strălucirea [lui Dumnezeu] este asemeni luminii soarelui” (Hab. 3,4a). În lumina slavei lui Dumnezeu noi nu doar simplu vedem o slavă anume comparabilă cu orice din creație; ci noi vedem slava Creatorului care iluminează creația cu strălucirea ei. Ordinea și topografia în teologia sistematică sunt importante aici. Aceasta nu înseamnă că prin slava poporului lui Dumnezeu noi vedem slava lui Dumnezeu (sau slava dată Lui); prin strălucirea slavei lui Dumnezeu noi vedem slava (și slava dată) a poporului lui Dumnezeu. Acest principiu al suficienței perfecte și depline a slavei divine a lui Dumnezeu este cel mai bine exprimat mai întâi în orice afirmație doctrinară sau dogmatică a slavei lui Dumnezeu. Un dumnezeu care nu este glorios în sine și de sine nu este un dumnezeu care este vrednic de slăvire: acela este un idol care primește slavă ca orice altceva din creație; numai Dumnezeu care este sursa și perfecțiunea a tot ceea ce este glorios în slava vieții eterne a lui Dumnezeu.

Însă perfecțiunea însăși în viața divină este o perfecțiune *infinită*. Nu este o perfecțiune care este neschimbată și statică în condițiile ei: slava perfectă a lui Dum-

Glorificând în slava lui Dumnezeu:

nezeu este o perfecțiune care este necondiționată în mod suprem. Eternitatea divină a slavei este o *viață* veșnică în vivacitatea glorioasă și infinită a lui Dumnezeu. Dumnezeu nu este numai glorios în slava vieții pre-temporale a lui Dumnezeu;⁵ Dumnezeu este de asemenea simultan glorios *acum* în contextul manifestării strălucirii slavei lui Dumnezeu și în contextul slăvirii creației a slavei eterne a lui Dumnezeu; așa cum Dumnezeu va fi perfect glorios după creație în veci. Aceasta înseamnă că slava perfectă a lui Dumnezeu nu există în mod competitiv în relație față de actul creaturii de gloriificare a vieții divine, însă există ca infinitate a plenitudinii divine care acum *includ* actul creatural al gloriificării lui Dumnezeu Cel veșnic și suficient glorios. Existența lui Dumnezeu înaintea tuturor timpurilor, în perfecțiunea veșniciei lui Dumnezeu, deja conține în ea slăvirea de acum din partea creației lui Dumnezeu: veșnicia lui Dumnezeu este, așa cum ne amintește Boethius, *interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio*.⁶ Simultaneitatea și perfecțiunea prezenței lui Dumnezeu în timp și în posesiunea timpului este semnificativă în ceea ce înseamnă pentru Dumnezeu să fie glorios: slava lui Dumnezeu nu depinde de slăvirea lui Dumnezeu de către creație sau de creație ca spațiu al radierii slavei lui Dumnezeu, însă, în mod echivalent, slava lui Dumnezeu nu afectează integritatea și semnificația slăvirii lui Dumnezeu de către creație sau creația ca teatru al slăvirii lui Dumnezeu.

Însă cum anume cunoaștem noi slava lui Dumnezeu cea perfect suficientă? O cunoaștem pentru că Dumnezeu, Care este Dumnezeu deplin în propria Sa slavă este glorios cu un punct final în ceea ce nu este Dumnezeu – în spațiul radierii strălucirii slavei. Slava lui Dumnezeu pentru creație are logica harului.⁷ Slava este perfecțiunea vieții divine în care este cunoscută mișcarea în afară a perfecțiunii neschimbabile și constante a vieții trinitare eterne. Completă în sine, slava divină este cunoscută pentru că este glorioasă – pentru că strălucește în excesul său infinit dincolo ea însăși, iar prin aceasta radierea slavei este cunoscută în creație.⁸ Slava

⁵ Aceasta înseamnă că noi nu ar trebui să ne gândim la libertatea lui Dumnezeu față de creație în harul liber ales al lui Dumnezeu simplu ca fiind pre- sau a-temporal în relație cu slava lui Dumnezeu: slava lui Dumnezeu este glorioasă de asemenea și în manifestarea spațial-temporală al creației.

⁶ Vezi Boethius, *de Cons. Philos.*, prose VI. Pentru o privire de ansamblu asupra background-urilor filosofice și istorico-teologice a prezentărilor despre eternitatea divină, cititorul este direcționat spre următoarele lucrări, ca exemple: Pentru o discuție a acestei teme vezi Wolfhart Pannenberg, *Metaphysics and the Idea of God*, Eerdmans, 1990, p. 75 și urm., și Michael Chase, „Time and Eternity from Plotinus and Boethius to Einstein”, ΣΧΟΛΗ, 8:1 (2014), p. 68-110. Am încercat să prezint unele dintre detaliile acestui material în *The Order and Movement of Eternity: Karl Barth on the Eternity of God and Creaturely Time*, în Philip G. Ziegler (ed.), *Eternal God, Eternal Life: Theological Investigations into the Concept of Immortality*, London: T&T Clark, 2016, cap. 1.

⁷ Vezi Efes. 1, 6 unde harul și slava sunt conectate.

⁸ Relația slavei cu lumina în Scripturi poate fi găsită în Ies. 34 (în interpretarea Septuagintă-*idoxa*); Ier 13, 16 în contrastul luminii față de întuneric; Lc 2, 9 (în strălucirea slavei); sau 2 Co 4, 6; precum și în ceea ce privește relația dintre slavă și foc în Vechiul Testament.

Prof. Dr. Tom Greggs

în mod simultan implică slava liberă și suverană a vieții divine și mișcarea harică și iubitoare a vieții divine spre ceea ce nu este Dumnezeu Însuși – razele slavei lui Dumnezeu cunoscute în *terminus*-ul spațiului din creație ca radieră a strălucirii slavei divine.⁹ Acest studiu se va ocupa de acum de această temă.

2. Perfecțiunea mișcării slavei

Deși este imperativ să se înțeleagă slava lui Dumnezeu ca o perfecțiune a vieții divine în Sine și de Sine în eternitatea imuabilă a vieții divine, în perfecțiunea slavei lui Dumnezeu, creatura este confruntată cu realitatea că perfecțiunea vieții divine este cea care *nu este niciodată fără de creatură*. Aici, eternitatea slavei lui Dumnezeu are nevoie de explicații suplimentare. A spune că Dumnezeu este glorios în eternitatea însăși a lui Dumnezeu nu înseamnă a înscena eternitatea vieții divine ca o existență atemporală dincolo de creație și în opoziție față de sfera creaturală. Nu numai că slava lui Dumnezeu există numai așa cum a fost la început; ci slava lui Dumnezeu există de asemenea așa cum este acum, așa cum va fi în viitor și în vecii vecilor. Nu există veșnicie dincolo de veșnicie în care creația (în temporalitatea ei) există de asemenea; de asemenea, nu există glorie veșnică a lui Dumnezeu în afară de slăvirea lui Dumnezeu de către creație. Eternitatea nu este perfect statică în slavă; eternitatea este perfect vie în slavă. Este nevoie de grijă aici. Aceasta nu înseamnă că Dumnezeu solicită creația pentru completarea slavei lui Dumnezeu; nici că creația ar adăuga ceva slavei lui Dumnezeu în conceperea slavei lui Dumnezeu ca și cum aceasta nu ar exista fără creație. Aceste opțiuni presupun dihotomii (chiar dualisme) false care imaginează că noi putem să ne gândim la Dumnezeu fără de creație, sau că putem să ne gândim la creație fără de Dumnezeu. Mai degrabă Dumnezeu s-a determinat pe Sine, în libertatea înțeleaptă, eternă și suverană a lui Dumnezeu să fie Dumnezeu Care este Creatorul, Reconciliatorul și Mântuitorul creației. Această determinare nu este determinarea unei voințe dependente de exercițiul unei rațiuni care alege și apoi acționează cu un scop. Această determinare este o determinare a Celui care este veșnic (în posesia simultană și perfectă a timpului fără de sfârșit) DOMNUL, Cel care este *actus purus*. În minunatul ei prim volum al teologiei ei sistematice, Kate Sonderegger ne aduce aminte de aceasta în prezentarea ei despre rugul aprins (în relație cu interpretarea lui Schleiermacher). Permiteți-mi să o citez aici în mod extensiv, astfel încât cadența vocii ei să poată fi auzită, precum și punctul material:

---

⁹ A vorbi despre radieră strălucirii slavei este o încercare de păstrare a perfecțiunii slavei precum și a ceea ce aparține în mod perfect lui Dumnezeu în afară de iconomie. Este un mod de a încerca să se păstreze ceva din distanța slavei lui Dumnezeu față de sfera creaturală, așa cum este văzută în Ez. 1 (mai ales versetul 28).

Glorificând în slava lui Dumnezeu:

Noi intenționăm... să vorbim în cuvintele pământești date nouă de EU SUNT Care este protejează lucrurile acestei lumi, Persoana care Radiază Adevărul. Ca Foc nepământesc, Dumnezeu explodează pe pământ. Propria sa Realitate este ea însăși impulsivă, vie. Însă este vie ca Subiect, nu doar Emanație naturală. Este Natură, Substanță Spirituală. Dumnezeu poate fi descris omenește ca Energii de Foc, *Dynamis*, și arde pământul. Însă într-un mod inimaginabil pentru noi – marea neasemănare a asemănării – Natura lui Dumnezeu este în întregime, de la un capăt la altul și inexhaustiv creativă și subiectivă. Dumnezeu nu *alege* o acțiune pe care apoi El o execută cu puterea propriei Lui voințe. El nu *deliberează*, pentru ca apoi să acționeze. Noi nu înțelegem personal în acel sens – cu siguranță că nu! Dumnezeu ne învață într-un sens divin: ceea ce înseamnă că El se pogoară prin indivizi și moduri pe care El le-a făcut cu propria Sa Viață, propria Sa Vitalitate și Adevăr, astfel încât ei să prindă Foc, ei ard cu Viața care este Divină – totuși ei rămân în natură, căci rugul nu a ars.¹⁰

Dumnezeul Cel glorios, perfect în Sine și de Sine, S-a determinat pe Sine în acest mod spre a fi Dumnezeul Care crează, Care leagă dumnezeirea (prin testamente) cu creatura ca și creatură pentru vecie. Nu există vreun moment în eternitatea pre-temporală în care Dumnezeu decide să fie Creatorul; o astfel de descriere Îl face pe Dumnezeu mult prea contingent temporal. Nu; din veci Dumnezeu a fost Cel care va crea, crează și a creat.¹¹ Creația existentă nu adaugă nimic slavei lui Dumnezeu, ci este, la fel ca și creația, un loc, un mediu în care Dumnezeu este viu în slava radiantă a lui Dumnezeu.

A specula despre un Dumnezeu care este glorios fără creația lui Dumnezeu înseamnă a crea o ființă atemporală abstractă care este altceva decât Dumnezeu și Tatăl Domnului Iisus Hristos Care este închinat și slăvit cu Duhul Sfânt. Alteritatea slavei lui Dumnezeu nu este o alteritate de la creație, ci o alteritate *pentru* creație, o alteritate care este cunoscută doar de către auto-revelarea lui Dumnezeu în creație. Așa cum spune Apostolul Pavel: „Fiindcă Dumnezeu, Care a zis: «Strălucească, din întuneric, lumina» – El a strălucit în inimile noastre, ca să strălucească cunoștința slavei lui Dumnezeu, pe fața lui Hristos” (II Cor. 4, 6). Slava este

¹⁰ Katherine Sonderegger, *Systematic Theology: Volume 1, The Doctrine of God*, Fortress, Minneapolis, 2015, p. 266.

¹¹ Ideea este aici nu de a ne distanța de prezentarea relației lui Iisus cu veșnicia și de timpul, redată în lucrarea lui Wolfhart Pannenberg, *Jesus – God and Man*, SCM, London, 1968, p. 367-369; cf. 320.

Prof. Dr. Tom Greggs

acea perfecțiune a lui Dumnezeu care vorbește despre dragostea auto-determinantă a lui Dumnezeu de a fi Dumnezeul Care este etern pentru altul atât de mult pe cât revelează Dumnezeul Care este în mod perfect deplin în Sine; a fi pentru ceea ce nu este Dumnezeu, pentru creația care devine teatru al radierii slavei lui Dumnezeu. De aceea Lumina cunoașterii slavei lui Dumnezeu este văzută pe fața lui Iisus Hristos: noi știm cine este Dumnezeu pentru că slava lui Dumnezeu *vine, strălucește*, iar în această venire, în această strălucire, Dumnezeu s-a făcut cunoscut pe Sine; iar slava lui Dumnezeu este cunoscută în *locus*-ul în care fundamentul pentru legământul veșnic al lui Dumnezeu cu creația poate fi văzut – în Persoana lui Iisus Hristos.

Distincția Creator-creație care este adesea invocată în teologia sistematică în aceste puncte de discuție și este o distincție care este utilă aici, însă trebuie să ne aducem aminte că distincția aceasta nu este o expresie a unei metafizici abstracte, ci a unei *relații*. Există tot atât de multă intimidare pe cât există ultimitate în vorbirea despre Dumnezeu ca și Creator.¹² A vorbi despre această distincție nu înseamnă a vorbi pur și simplu de o demarcare a lui Dumnezeu și a lumii, ci de a vorbi în schimb de Creatorul creaturii și de creatura Creatorului – o distincție care are sens numai în inter-relaționalitatea asimetrică.¹³ Sau, ca să cităm din nou pe Sonderegger:

Realitatea lui Dumnezeu este mai degrabă personală în *acest* sens: El este Unul, Cel Unic, Care în Persoana Sa concretă face posibilă relația concretă, specifică cu creația, relația unică ce aduce creația la existență. *Relația* dintre un astfel de Creator și o astfel de creatură este *Dumnezeu Însuși* – aceasta este un alt mod de a formula acest punct. El însuși poate pune în legătură cele două; El singur poate aduce la existență cealaltă.¹⁴

Această creație este mediul în care radierea strălucirii slavei lui Dumnezeu poate să fie cunoscută; este o expresie tocmai a relaționării Creator Dumnezeu care nu este perfectată de creatură ci de Creatorul creaturii, iar strălucirea gloriei Aceluia este manifestarea creaturii pe care Creatorul a creat-o.

În acest sens, noi ne dorim să vorbim de slavă ca despre perfecțiunea supremă a iubirii divine de vreme ce slava relevă realitatea divină a strălucirii lui

---

¹² Vezi Janet Soskice, *The Kindness of God: Metaphor, Gender, and Religious Language*, Oxford University Press, Oxford, 2007, p. 61.

¹³ Aceasta este structura pe care am observat-o în *Confesiunile* lui Augustin unde el vorbește despre natura lui Dumnezeu în relație cu propria Sa creație și culminează cartea sa cu un comentariu la referatul Facerii despre creație.

¹⁴ Sonderegger, *Systematic Theology vol 1*, p. 267

Glorificând în slava lui Dumnezeu:

Dumnezeu în mediul a ceea ce nu este Dumnezeu. În vreme ce slava vorbește despre maiestatea unică și neschimbabilă a lui Dumnezeu, noi ar trebui de asemenea să spunem că slava are un terminus în radierea strălucirii slavei lui Dumnezeu ca primită și recunoscută de ceea ce nu este Dumnezeu – adică de către creație. Slava vorbește în mod simultan despre alteritatea lui Dumnezeu din creația Dumnezeu (Dumnezeu *este* glorios) și prezența lui Dumnezeu în creație ca Dumnezeu (slava lui Dumnezeu este *radiantă*): *slava lui Dumnezeu este alteritatea lui Dumnezeu pentru creație*, am putea spune. Ca să continuăm cu versetul lui Habakuk pe care deja l-am citat: „Strălucirea Lui este precum lumina soarelui; El are raze care luminează din mâna Lui, Și aceasta este ascunderea puterii Lui” (Hab. 3, 4). În lumina soarelui, razele care strălucesc pentru creație sunt nu numai prezența slavei lui Dumnezeu în creație, ci de asemenea ascunderea puterii lui Dumnezeu (acoperirea în descoperirea lui Dumnezeu, ca să folosim una dintre dialecticile lui Barth):¹⁵ slava lui Dumnezeu vorbește în mod simultan despre *cunoașterea* lui Dumnezeu care radiază din slava infinită perfectă a lui Dumnezeu, iar cunoașterea lui Dumnezeu spre a cărui slavă infinită creatura nu poate decât să-și plece genunchii și să-și strângă ochii ei atunci când caută să vadă slava Împăratului. Această slavă a lui Dumnezeu este slava lui Dumnezeu cunoscută în fața lui Iisus Hristos: această slavă este ceea ce înseamnă a vedea puterea ascunsă a lui Dumnezeu în contextul lui Iisus-Omul atârând pe Cruce.¹⁶

Așa cum Karl Barth ne reamintește, slava este perfecțiunea supremă a lui Dumnezeu care poate să fie înțeleasă doar în termenii vederii libertății divine ca libertate divină spre iubire. Slava este modul în care Dumnezeu se face pe Sine vizibil și evident unde este Dumnezeu. Într-o frază captivantă, Barth scrie: „Slava lui Dumnezeu este competența Lui de a se folosi de omnipotența Sa ca Cel care este omniprezent, și de a-și exercita stăpânirea în virtutea cunoașterii și a voinței Sale mereu-prezente.”¹⁷ Slava lui Dumnezeu este atât dreptul lui Dumnezeu în Sine și de Sine, cât și puterea lui Dumnezeu în contextul creației lui Dumnezeu. Și iarăși, ca să-l cităm pe Barth: „Slava lui Dumnezeu este Dumnezeu Însuși în adevărul și capacitatea și actul în care El se face cunoscut pe Sine ca Dumnezeu.”¹⁸ Ceea ce

¹⁵ Cf. Karl Barth, *Church Dogmatics*. 4 volumes, T&T Clark, Edinburgh, 1936-1977), I/1, p. 178-179 și p. 315-326.

¹⁶ Pentru cea mai bună prezentarea relației dintre Cruce și teologie, vezi Eberhard Jüngel, *God as the Mystery of the World: On the Foundation of the Theology of the Crucified One in the Dispute between Theism and Atheism*, Bloomsbury, London, 2014. În această carte, Jüngel explorează efectul asupra doctrinei despre Dumnezeu a ceea ce înseamnă pentru Dumnezeu să se definească pe Sine prin identificarea cu Cel răstignit.

¹⁷ Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 641.

¹⁸ Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 641.

Prof. Dr. Tom Greggs

noi știm despre radierea strălucirii slavei lui Dumnezeu în Sine și de Sine este o expresie a determinării divine de a fi pentru ceea ce nu este Dumnezeu: faptul că noi știm de slava lui Dumnezeu este o expresie a unei naturi infinit și excesiv milostivă a revărsării iubirii divine. În realitatea că Dumnezeu este glorios este realitatea că Dumnezeu iubește. Slava în mod simultan vorbește despre deplinătatea și suficiența perfecțiunii divine a lui Dumnezeu, dar de asemenea despre „realitatea crescând auto-manifestată și auto-exprimată a tot ceace este Dumnezeu.”¹⁹ Slava vorbește de perfecțiunea lui Dumnezeu ca fiind o ființă perfectă, Care întotdeauna dincolo de Sine prin radierea strălucirii slavei lui Dumnezeu spre ceea ce nu este Dumnezeu: slava vorbește de Dumnezeu Care se *declară* pe Sine și pe altul ca Cel pentru care, în iubire milostivă Dumnezeu se determină pe Sine să fie (să existe). *Slava lui Dumnezeu este identică cu plenitudinea auto-suficientă a lui Dumnezeu în viața internă a lui Dumnezeu, dar slava lui Dumnezeu este în mod simultan declararea plenitudinii auto-suficiente a lui Dumnezeu față de creatura fără de Care Dumnezeu nu mai este de acum încolo.* Motivul pentru care noi vedem „Lumina cunoașterii slavei lui Dumnezeu în fața lui Hristos” este pentru că slava lui Dumnezeu este iubirea lui Dumnezeu: în dragostea exprimată în fața lui Iisus Hristos este găsită infinita slavă a Dumnezeului a Cărui natură infinit suficientă este ceace este suficientă în plenitudinea harului său care se revarsă spre ceea ce nu este Dumnezeu; în fața lui Iisus Hristos este Dumnezeu Care este Creator, Reconciliator și Mântuitor, și care în aceasta niciodată nu încetează să fie Dumnezeu deplin, suficient și complet. Slava este o reprezentare a auto-manifestării divine a lui Dumnezeu, Care nu încetează să fie divin în auto-manifestarea Lui. John Webster scrie următoarele:

Slava lui Dumnezeu este Dumnezeu Însuși în maestatea perfectă și în frumusețea existenței Sale. Această slavă este strălucitoare. Pentru că Dumnezeu Însuși este lumină, El revarsă lumină. Dumnezeu este glorios și prin urmare radiant. ... [Există o] continuitate neîntreruptă de existență între slava lui Dumnezeu și strălucire; lumina și splendoarea ei sunt una.²⁰

În atestarea relației dintre lumina divină și radierea strălucirii ei care manifestă acea lumină, teologia nu poate ajuta să fie trasă înapoi spre relația eternă a Tatălui cu Fiul. Ca Unul Care este Lumină din Lumină, Fiul este strălucirea slavei lui Dumnezeu: slava și strălucirea ei sunt o expresie dinamică eternă a mișcării paternității Tatălui și a filialității Fiului. Această filiație este parte a unei realități duble (sau mișcări) a relației Fiului cu Tatăl și a radierii de către Fiul a prezenței

¹⁹ Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 643.

²⁰ Webster, *God without Measure* 1, 73.

Glorificând în slava lui Dumnezeu:

maestății lui Dumnezeu. Prezența radierii strălucirii slavei lui Dumnezeu pe pământ este o manifestare a mișcării eterne a slavei și gloriificării în viața divină: Fiul Însuși ca *Verbum incarnandum* este deja veșnic Cel determinat ca strălucirea slavei lui Dumnezeu de a aduce lumină lumii în radierea existenței Sale.²¹ Divinitatea lui Hristos se revarsă în slava Sa, iar adevăratul Dumnezeu devine om adevărat în El.²² Așa cum autorul Epistolei către Evrei spune:

În zilele acestea mai de pe urmă [Dumnezeu]ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moștenitor a toate și prin Care a făcut și veacurile; Care fiind strălucirea slavei și chipul ființei Lui și Care ține toate cu cuvântul puterii Sale.²³

Slava lui Dumnezeu ne este cunoscută în manifestarea Fiului, Care manifestă creației realitatea mișcării iubitoare dinamice a gloriificării Creatorului treimic etern în rândul creației. Hristos este Cel care a fost slăvit în prezența lui Dumnezeu înainte ca lumea să fi existat (In. 17, 5) dar care de asemenea Îl slăvește pe Dumnezeu pe pământ (In. 17, 4). Acest Fiu este Cel care-L slăvește pe Tatăl, Care este reflectarea slavei lui Dumnezeu, strălucirea Luminii lui Dumnezeu.²⁴ Acest Fiu este Cel care a fost din veci destinat să fie pentru mântuirea și izbăvirea creației, ca o expresie a iubirii Tatălui pentru creație chiar ca și iubire a Tatălui pentru Fiul (17:23). Slava exprimă dubla mișcare a lui Dumnezeu: viața imanentă internă a paternității și filialității; și manifestarea lui Dumnezeu în sfera creației lui Dumnezeu, cu prezența creației lui Dumnezeu, cu prezența Însăși a lui Dumnezeu în strălucirea slavei lui Dumnezeu în persoana Fiului – tocmai Cel care este veșnic auto-determinat să fie pentru creația care a fost creată prin El și reconciliată de El.

Formulat succint, punctul precedent a spune că slava lui Dumnezeu este mijlocul de a vorbi despre Însăși divinitatea lui Dumnezeu – în relația (mișcarea) etern infinită și auto-suficientă a Tatălui și a Fiului; și în mod simultan a manifestării dumnezeirii în mișcarea lui Dumnezeu spre ceea ce este altceva decât Dumnezeu – spre creație – în strălucirea slavei lui Dumnezeu cunoscută în Persoana lui Iisus Hristos. Slava lui Dumnezeu este atât o prezentare a divinității imutabile a lui Dumnezeu dincolo de creație, și a legământului nestricabil al lui Dumnezeu cu creația. Dumnezeu este în mod imutabil Creatorul Cel glorios, Reconciliator

²¹ Cf. Webster, *God without Measure 1*, p. 73-74; desi forma acesteia în termenii *Verbum Incarnandum* este exprimată într-un registru mai barthian (adică urmându-l pe Barth).

²² Barth, *Church Dogmatics*, I/2, p. 662.

²³ Ev. 1, 2-3a.

²⁴ Cf. Origen cu privier la filialitatea Fiului: „Acesta este un început etern și veșnic, așa cum luminozitatea se naște din lumină” (Origen, *On First Principles*, New York: Harper & Row, 1966, 1.2.4).

Prof. Dr. Tom Greggs

și Izbăvitor al lumii. Slava lui Dumnezeu este distinctă de slava oricărei alte ființe pentru că este ființa *lui Dumnezeu*, iar Dumnezeu este pre-eminent oricărei alte ființe și prin urmare le depășește pe acestea în mod perfect, infinit și absolut. Însă o ființă poate să trăiască într-un asemenea contrast față de alții încât să fie atât de delimitat față de acestea astfel încât să nu aibă nicio semnificație pentru acești ceilalți – să nu aibă niciun înțeles, nici terminus. Dacă acest lucru ar fi adevărat și în legătură cu Dumnezeu, atunci acesta nu ar putea fi Dumnezeul Căruia îi aparține slăvirea creaturii care ar fi de neatins de alteritatea glorioasă a lui Dumnezeu. În schimb, Dumnezeu nu este la un moment dat (în viața imanentă a lui Dumnezeu) și noi într-un alt punct (în iconomia creației): ceea ce ajunge până la creatură este radierea strălucirii proprii slave a lui Dumnezeu–Dumnezeu. Însuși în Iisus Hristos în a cărui față se găsește lumina cunoașterii slavei lui Dumnezeu. Slava lui Dumnezeu este revelată când este nu numai imanentă ci când este recunoscută și adevărată de către oameni, cunoscută în iluminarea pe care o aduce – chiar și în întuneric.²⁵ Slava vorbește despre infinitatea lui Dumnezeu și de capacitatea infinită a lui Dumnezeu, în infinitatea lui Dumnezeu de a iubi și a se mișca spre ceea ce nu este Dumnezeu, și vorbește de însăși natura lui Dumnezeu ca fiind astfel. Exprimându-ne mai dogmatic, am putea spune că în omnisuficiența lui Dumnezeu, slava lui Dumnezeu este dragostea lui Dumnezeu: slava divină nu este doar plenitudinea lui Dumnezeu ci și plenitudinea super-abundență a harului (a bunătății iubitoare absolute și gratuite). Slava lui Dumnezeu este acest Dumnezeu: Dumnezeul Care nu este glorios de la creație ci a cărui slavă este radiantă în creație; Dumnezeul a cărui aseitate nu este statică ci în mod etern și infinit în mișcare spre ceea ce nu este Dumnezeu – o aseitate care este *exprimată în iconomia poporului lui Dumnezeu*.

3. Participare sensibilă (responsive) în slăvire (glorificare)

Care este atunci rolul creaturii în slăvirea lui Dumnezeu cel perfect glorios Care atinge creatura în strălucirea lui Dumnezeu? Cum este pentru noi să vorbim de slava lui Dumnezeu în poporul lui Dumnezeu, având în vedere slava oferită până acum? Mai întâi este necesar să se afirme că glorificarea creaturii umane și slăvirea lui Dumnezeu este un *răspuns* la natura plină de glorie și supra-abundență a harului divin. Ar fi posibil, în al doilea rând, să se spună mai departe că slava dată de poporul lui Dumnezeu lui Dumnezeu nu este o condiționare sau un adaus a orice la Dumnezeu; glorificarea din partea poporului este o *participare* sensibilă (responsivă) în însăși viața gloriosă bună a lui Dumnezeu. Logica harului (a auto-

---

²⁵ Punctele formulate aici sunt o prelucrare din Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 646-647, care caută să scoată mai mult la lumină relația dintre filiație și manifestare în termenii slavei divine.

Glorificând în slava lui Dumnezeu:

oferirii divine libere și supreme) este logica non-necesității. Dumnezeu nu are nevoie sau necesitate de creatură pentru propria Sa slavă, ci în harul lui Dumnezeu creatura, în slăvirea lui Dumnezeu, poate să se alăture slavei perfecte a lui Dumnezeu Însuși. Este necesar să lămurim toate acestea.

În credința în Iisus Hristos credinciosul nu numai că mărturisește credința lui în slava lui Dumnezeu, ci de asemenea că el este un păcătos împăcat de Dumnezeu și în Dumnezeu. Această credință în lucrarea reconciliatoare a lui Dumnezeu este cea care îi face pe creștini să-L laude pe Dumnezeu căci este trezit de către Dumnezeu spre însăși lumina cea glorioasă a lui Dumnezeu – o lumină care-l atinge mai întâi în harul preventiv.²⁶ Fiind atins de această lumină iluminătoare, creatura se împărtășește de slava lui Dumnezeu. Răspunsul la lumina cea luminătoare a slavei lui Dumnezeu este de a da slavă lui Dumnezeu, iar noi, dând slavă lui Dumnezeu participăm (ca și creaturi pentru care Dumnezeu Care se determină veșnic pe Sine în viața infinit glorioasă a lui Dumnezeu) în slăvirea (glorificarea) divină: Dumnezeu face această gloriificare a noastră (această gloriificare creaturală) însăși gloriificarea lui Dumnezeu. De vreme ce slava lui Dumnezeu este infinită, noi nu putem să-I adăugăm nimic în slava pe care noi o oferim. Noi putem doar să participăm la această slavă perfectă și infinită care deja există în propria viață a lui Dumnezeu. Slăvirea de către creatură este una creaturală (și această parte a eshatonului), prin urmare, oferirea imperfect a slavei care este totuși formulată spre slăvirea lui Dumnezeu de către Fiul: „Schimbat din slavă în slavă,” ca să-l cităm pe Charles Wesley.²⁷ Datorită lui Iisus Hristos, ceea ce este făcut de către poporul lui Dumnezeu în recunoștință față de slava lui Dumnezeu cea plină de har este de a se împărtăși din slăvirea lui Dumnezeu. Pentru că această gloriificare are loc în Iisus Hristos, în Trupul Său, Biserica, chiar dacă este creaturală, este încă în cadrul slavei lui Dumnezeu. Iisus a spus Tatălui în Evanghelia după Ioan: „Și slava pe care Tu Mi-ai dat-o, le-am dat-o lor” (In. 17, 22a). Creatura în Hristos este preluată în actul Tatălui și în relația de gloriificare a Fiului. Pannenberg rezumă bine aceasta:

Fiul L-a slăvit pe Tatăl (17, 4) proclamând stăpânirea Lui. Acum El îi cere Tatălui să-L slăvească reacceptându-L în relația Sa originară cu Tatăl (v. 4). În acest fel, și prin participarea credincioșilor în slava comună a Tatălui și a Fiului (v. 22), slăvirea Tatălui de către Fiul va ajunge la împlinire.²⁸

²⁶ Cf. Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 668.

²⁷ Charles Wesley, *Love Divine* (imn).

²⁸ Wolfhart Pannenberg, *Systematic Theology: Volume 3*, Eerdmans, Grand Rapids, 1997, p. 625.

Prof. Dr. Tom Greggs

Răspunsul creaturii care primește revelația radierii slavei lui Dumnezeu, fiind iluminată de slava lui Dumnezeu și fiind cuprinsă în slava lui Dumnezeu, înseamnă pentru creatura însăși să fie părtașă la oferirea slavei către Dumnezeu. Aceasta nu este un adaos a ceva la Dumnezeu care i-ar fi lipsit înainte, însă o participare de către credincios ca o creatură în Hristos, în slăvirea eternă a Tatălui de către Fiul și a Fiului de către Tatăl. Hardy și Ford descriu această relație spre perfecțiune după cum urmează cu privire la laudă, însă același lucru se poate spune despre slăvire:

Perfecțiunea nu ar fi perfectă dacă ar trebui să ceară laudă pentru propria ei completare. Însă faptul ciudat este că în acest mod perfecțiunea însăși poate fi perfectată, și cu cât este mai perfectă, cu atât este mai minunatăși evocă noi forme de perfecțiune. Logica este aceea a abundenței, a libertății, a generozității.²⁹

Răspunzând slavei lui Dumnezeu, creatura este ridicată și participă în slăvirea deja perfectă de către Fiul a Tatălui și a Tatălui de către Fiul în virtutea excesului haric și liber a radierii strălucirii a slavei lui Dumnezeu.

Acest răspuns participativ în și la slava lui Dumnezeu este ceva chiar mai mult decât mântuirea de păcat și împăcarea cu Dumnezeu. A da slavă lui Dumnezeu este ceva mai mare, ceva mai abundent. Așa cum spune Barth, creatura în cunoașterea reconcilierii ar trebui să aibă bucurie și jubilarie nu numai în natura reconciliată a creației, ci de asemenea în actul lui Dumnezeu Cel slăvit care o însoțește. El scrie: „Acesta este destinul pe care omul l-a primit și l-a pierdut, numai pentru a-l primi din nou, incomensurabil și infinit sporit prin participarea personală a lui Dumnezeu în existența umană realizată în Iisus Hristos.”³⁰ Această capacitate pe care poporul lui Dumnezeu ajunge să o posede, anume de a fi capabil să participe la slăvirea lui Dumnezeu este în lucrarea și îngăduința lui Dumnezeu Care vine urmând activitatea reconciliatoare a lui Iisus Hristos. Puterea de a-L slăvi pe Dumnezeu nu vine de la creatură (or altfel ar fi un adaos la Dumnezeu), însă vine de la Dumnezeu Cel infinit și perfect glorios. Slava lui Dumnezeu vorbește de super-abundența divină, iar glorificarea lui Dumnezeu poate să aibă loc în mod egal ca o revărsare în poporul lui Dumnezeu Însuși.³¹

În acest punct, Treimea absentă până acum din acest studiu, trebuie să fie discutată. Deși Duhul este absent în Ioan 17, Duhul este foarte prezent în capitolul 16; iar rugăciunea lui Iisus din cap. 17 este pentru discipoli în acel timp după ce El a plecat, timpul unui alt Mângâietor. Este Duhul adevărului despre care Ioan scrie ceea ce

---

²⁹ David F. Ford și Daniel W. Hardy, *Living in Praise: Worshipping and Knowing God*, Second Revised Edition Grand Rapids: Baker Academic, 2005, p. 9.

³⁰ Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 648.

³¹ Cf. Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 671.

Glorificând în slava lui Dumnezeu:

a spus Iisus: „Acela Mă va slăvi, pentru că din al Meu va lua și vă va vesti” (16:14). Este Duhul Cel care Îl slăvește pe Fiul în credincioși aducând în ei amintirea lui Iisus și lucrarea Sa de slăvire a Tatălui. Merită să-l cităm aici in extenso pe Pannenberg:

Slăvirea credincioșilor însă, transformarea lor de către lumina slavei divine, îi aducepe ei în comuniunea eternă a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh. Este Același Duh Care este deja conferit credincioșilor prin Botezul lor și care le permite, când participă în comuniunea filială a lui Iisus Hristos față de Tatăl, să-L chemăm pe Dumnezeu ca Tatăl al Lor, și făcând aceasta să avem o pregustare a propriei lor împliniri eshatologice, ca participare în viața eternă a Dumnezeului treimic în comuniunea Fiului și a Tatălui și a Duhului.³²

A lucra spre a face creatura să fie în stare să-L mărească pe Dumnezeu ca răspuns la propria slavă a lui Dumnezeu este o expresie a revărsării auto-glorificării lui Dumnezeu spre a stabili comuniunea dintre Dumnezeu și ființa noastră creată. Aceasta nu este rezultatul vreunui *tertium quid* mijlocitor sau elementul comun (spirit, scris cu „s” mic) între umanitate și Dumnezeu. Cel care este Duh, este, de asemenea, Dumnezeu și este – așa cum ne aduce aminte Crezul constantinopolitan – împreună cu Tatăl și cu Fiul închinat și slăvit. Slăvirea lui Dumnezeu în poporul lui Dumnezeu prin Duhul constă în nimic redus din coexistența lui Dumnezeu cu noi și cu co-existența noastră cu Dumnezeu.³³ Prin urmare, a ne angaja în slăvirea lui Dumnezeu înseamnă a avea o pregustare a vieții eterne cu (coexistența noastră perfectă cu) Dumnezeu de care creaturile vor avea parte. II Cor. 3, 18 formulează astfel: „Iar noi toți, privind ca în oglindă, cu fața descoperită, slava Domnului, ne prefacem în același chip din slavă în slavă, ca de la Duhul Domnului.” Slăvirea lui Dumnezeu este o anticipare proleptică (pentru toată forma creaturală căzută) a vieții cu Dumnezeu față de care creația este determinată; prin Duhul această anticipare proleptică este oferită și este posibilă și în viața credinciosului.

Realitatea acestei anticipări a unei prezențe eshatologice cu Dumnezeu în participarea în slava lui Dumnezeu nu ar trebui să rezulte însă într-un fel de sensibilitate ieftină, unidimensională, și ecclesial-prosperă. Aceași lumină a lui Dumnezeu care este glorioasă este de asemenea foc care arde. Focul în sine este, în cele din urmă, o scădere a slavei lui Dumnezeu (Rom. 3, 23), și așa cum poporul lui Dumnezeu participă în actul etern al slăvirii lui Dumnezeu, tot așa și noi participăm în judecata divină despre ceea ce nu este glorios din viețile noastre.³⁴ A-L slăvi

³² Pannenberg, *Systematic Theology* 3, p. 626.

³³ Cf. Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 673.

³⁴ Cf. Karl Rahner, „Purgatory,” în *Theological Investigations Volume 19: Faith and Ministry*, Darton, Longman & Todd, London, 1984, p. 181-93.

Prof. Dr. Tom Greggs

pe Dumnezeu nu înseamnă simplu a fi prins în extazul rugăciunii și al cântării; a slăvi înseamnă de asemenea a aduce aminte și a mărturisi păcatele noastre cu genunchii plecați când vine Împăratul mării.

A participa în slava lui Dumnezeu înseamnă a deveni chipul lui Dumnezeu, adică ceea ce ființa umană a fost din veci destinată să fie:³⁵ aducându-ne aminte că noua creatură este eliberată de păcat în Iisus Hristos și trăiește în libertatea Duhului, pe măsură ce creatura se conformează tot mai mult chipului lui Hristos, astfel ea împărtășește tot mai mult din slava veșnică a Tatălui și a Fiului în Duhul. Doar așa cum Dumnezeu a suflat viață în primul om, tot așa fiind umplut (sau botezat) cu Duhul lui Dumnezeu Care suflă viață nouă în noua creatură: Iisus este Cel care este cel mai umplut de Duhul din toată creația și arată poporului lui Dumnezeu cum arată o viață umplută cu intensitatea Duhului. Într-adevăr, este cel mai bine să gândim la primirea de către Hristos a Duhului Sfânt în Botezul Său ca un semn de atenționare sau probabil ca cea mai mare expresie a deplinei umanități a lui Hristos – umanitatea nu așa cum o posedăm încă, dar care a fost determinată pentru noi din veșnicie – o umanitate perfect împregnată de Duhul. Duhul Care este Dătătorul de viață (sufle) umanității: prin Duhul Însuși al lui Dumnezeu oamenii devin ființe vii, așa cum atestă cartea lui Iov.³⁶ A fi o ființă umană adevărată și reală implică primirea suflării (sau Duhului) lui Dumnezeu. Până ce nu am ajuns să primim Duhul lui Dumnezeu mai deplin, noi nu suntem încă, am putea spune, pe deplin oameni. Dacă noi suntem pe cale să fim chipuri ale chipului lui Dumnezeu în Iisus Hristos, este prezența Duhului în cadrul creaturii care este postulate în abundență pentru noi spre a fi conformată formei lui Hristos. Doar în forma corespondenței cu Iisus Hristos prin lucrarea Duhului Sfânt poate fi slava lui Dumnezeu în slăvirea lui Dumnezeu, a cărui slavă este perfectă, prin natură.³⁷ Slăvirea lui Dumnezeu de către creatură ca răspuns la slava infinită și eternă a lui Dumnezeu este lucrarea Duhului de sanctificare *de facto* în viața credinciosului când credinciosul participă în Dumnezeu, în Hristos. I Tes. 2, 12 se spune: „să umblați cum se cuvine înaintea lui Dumnezeu, Celui ce vă cheamă la împărăția și la slava Sa”. Slăvirea lui Dumnezeu înseamnă pentru poporul lui Dumnezeu a trăi vieți vrednice de slava lui Dumnezeu, vieți conformate lui Hristos fiind conformați lui Hristos căci noi (asemeni lui Hristos) suntem plini cu abundența Duhului. Barth înțelege bine aceasta atunci când scrie în lungă sa discuție cu privire la slava lui Dumnezeu că slăvirea poate însemna numai imitare. Pentru el, dacă poporul lui Dumnezeu dorește să ofere slavă lui Dumnezeu, el trebuie pur și simplu să trăiască o viață de ascultare în care, în calitate de creaturi, ei caută să-L cunoască pe Dumnezeu, iar în cunoașterea lui Dumnezeu (prin radierea harică și lu-

³⁵ Cf. Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 673.

³⁶ Vezi de exemplu Iov 34.14-16.

³⁷ Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 674.

Glorificând în slava lui Dumnezeu:

minătoare a lui Dumnezeu) nu există altă opțiune decât a oferi slavă lui Dumnezeu. În această imitare a lui Hristos pe care Duhul o face posibilă, noi suntem părtași în ceea ce înseamnă a da slavă lui Dumnezeu și a ne împărtăși în slava lui Dumnezeu.

De vreme ce pentru poporul lui Dumnezeu a se angaja în participarea sensibilă (responsivă) în slava lui Dumnezeu înseamnă a fi umpluți cu Duhul, astfel încât să-L imităm pe Hristos, slava lui Dumnezeu în poporul lui Dumnezeu are o axă atât orizontală cât și verticală.³⁸ Slăvirea lui Dumnezeu nu este pur și simplu ceva la care credinciosul participă când el se angajează în actul cinstirii și adorării vieții divine și este orientată în sus, în mod vertical, spre Dumnezeu în cinstire și mulțumire. Slăvirea lui Dumnezeu implică răspunderea la radierea strălucirii slavei lui Dumnezeu și participarea în aceasta. A participa în această slavă înseamnă că creatura participă în forma acestei slave – o formă care a fost descrisă în termenii mișcării ei, revărsare, exces și libertate de a fi pentru ceea ce nu este Dumnezeu. O participare creaturală în slava divină este, așadar, o participare în revărsarea excesivă a slavei, în slava care produce o strălucire, în strălucirea care este radiantă. Participarea credinciosului în slăvirea lui Dumnezeu este prin urmare simplu una care este orientată chiar mai mult spre adâncurile și intensitatea existenței lui Dumnezeu și de asemenea una în care creatura este (precum slava la care ea participă) împinsă în afară spre creație, lumea în care și pentru care strălucește lumina. Intensitatea cu care Duhul o aduce în credinciosul care participă în slava lui Dumnezeu este o intensitate care-l propulsează pe credincios spre limitele externe ale radierii a strălucirii slavei lui Dumnezeu în lume. Dacă credinciosul nu este presat în afară în această cale de către slava lui Dumnezeu, atunci nu este slava proprie Domnului care mișcă spre creație în radierea strălucirii ei în care el participă, ci o altă slavă care nu are logica plenitudinii infinit suficiente a slavei proprii Domnului. Ca să-l cităm pe Barth, Dumnezeu „este Dumnezeu care este glorios în comunitatea Sa și din acest motiv și în acest mod în întreaga lume.”³⁹

Cum anume arată însă componenta orizontală a slavei? Spațiul alocat nu permite o abordare profundă a acestei teme. Noi însă am putea să indicăm inițial spre cele două dimensiuni ale acestei slave pe care poporul lui Dumnezeu o are în virtutea participării lui în slava lui Dumnezeu, o slavă care în infina ei suficiență este în mod infinit radiantă în strălucirea ei, o slavă care iluminează în mod extensiv ceea ce nu este în Dumnezeu. Prima dimensiune este aceea a mărturiei. Poporul lui Dumnezeu se alătură lucrării lui Hristos de mărturie a slavei lui Dum-

³⁸ Sfântul Grigorie de Nyssa indică foarte bine aceasta în a sa *Viață a lui Moise* atunci când el discută cum primirea revelației slavei lui Dumnezeu (axa verticală în înțelesul acestui articol) este imediat urmată de coborârea lui Moise cu legea (axa orizontală în înțelesul acestui articol). Vezi Sfântul Grigorie de Nyssa, *Viața lui Moise*, Mahwah: Paulist Press, 1978.

³⁹ Barth, *Church Dogmatics*, II/1, p. 677.

Prof. Dr. Tom Greggs

nezeu, a aducerii de lumină în întuneric, a îndreptării spre lumină, a (atunci când participăm la ea) strălucirii cu radierea strălucirii slavei lui Dumnezeu. Aceasta este o mărturie dincolo de spațiu și de timp în lume, în timpul dintre Înălțarea lui Iisus și *eschaton*. A doua dimensiune este aceea a existenței unuia spre celălalt. De vreme ce am spus că alteritatea slavei lui Dumnezeu nu este o alteritate față de creație, ci o alteritate pentru creație, căci pentru creație în integritatea ei creatura-lă a participa în alteritatea slavei lui Dumnezeu ca răspuns la a fi atinsă de slava lui Dumnezeu determină faptul că în participarea ei va fi întotdeauna o alteritate *pentru* creație. Cinstirea atât de adâncă și individualistă orientată spre slava lui Dumnezeu nu este slăvire a lui Dumnezeu: o astfel de cinstire nu participă în slava lui Dumnezeu. Noi cunoaștem slava lui Dumnezeu de vreme ce am fost mișcați de către aceasta spre a fi orientați dincolo de noi înșine spre celălalt, în viața corporativă a Bisericii, și poate în modul cel mai pertinent spre acei celălți care se află în întuneric. O slăvire triumfalistă a lui Dumnezeu nu va fi un răspuns autentic față de Dumnezeu, o participare în Dumnezeu sau un angajament cu Acesta; cunoașterea acestei slave este cunoscută în fața lui Hristos – Cel răstignit, bărbatul Cel pentru alții, Cel care este Cel mai mare intercesor, Cel care și-a dat viața Sa nu numai pentru prietenii Lui, ci și pentru dușmanii Lui. Nu există, în ciuda protestelor unor prieteni lutherani, în cele din urmă o alegere între o teologie a slavei și o teologie a Crucii: slava lui Dumnezeu cunoscută în fața lui Hristos este o slavă care este cruciformă (ca o abreviere pentru întreaga auto-jertfire a lui Dumnezeu în viața, moartea și învierea lui Hristos), iar a participa în realitatea acelei slave înseamnă (atât în mărturie cât și în trăire – sau chiar și în moartea – pentru celălalt) a fi dată puterea de către Duhul lui Dumnezeu în nădejdea Învierii de a ne lua crucile noastre și a-i urma lui Hristos.⁴⁰ În comentariul lui Calvin la Cartea Efesenilor, el scrie: „Noi vom primi slava lui Dumnezeu în cele mai de sus ale ei atunci când noi nu mai suntem nimic altceva decât vasele milei sale.”⁴¹ A fi un vas al milei lui Dumnezeu (a mișca cu mișcarea lui Dumnezeu) este, cred, ce înseamnă pentru poporul lui Dumnezeu a ne alătura autorului Epistolei către Efeseni în rugăciunea: „Lui [Dumnezeu] fie slava în Biserică și întru Hristos Iisus în toate neamurile veacului veacurilor. Amin” (Efes. 3, 21).

Trad. din eng. de Pr. Conf. Dr. Habil Daniel Buda

---

⁴⁰ Cf. Rom 8:17: cei care suferă cu Hristos vor fi slăviți de către El. Pentru o explicare a chemării la viețuirea cruciformă vezi John Howard Yoder, *The Politics of Jesus* (Grand Rapids: Eerdmans, 1996).

⁴¹ Calvin, On Eph. 1.11; CO 51.152.